

NORGES HØYESTERETT

Den 16. juni 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Arntzen og Høgetveit Berg i

HR-2020-1257-U, (sak nr. 20-041608SIV-HRET), sivil sak, begjæring om fastsetting av godtgjøring:

A (advokat Alex Borch)

mot

Advokat B

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder begjæring om rettens fastsetting av prosessfullmektigens godtgjøring, jf. tvisteloven § 3-8.
- (2) A ved advokat B reiste i desember 2017 sak mot Hålogaland Kraft AS med krav om erstatning. Ved Ofoten tingretts dom 10. desember 2018 ble Hålogaland Kraft dømt til å betale erstatning til A med 600 000 kroner og sakskostnader med 300 000 kroner.
- (3) A anket over erstatningsutmålingen. Hålogaland Kraft inngav avledet anke over spørsmålet om ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng. Hålogaland lagmannsrett frifant Hålogaland Kraft i dom 8. november 2019. A ble dømt til å betale motpartens sakskostnader for lagmannsretten med 280 725 kroner og for tingretten med 200 000 kroner. For lagmannsretten var A bistått av en annen advokat enn B.
- (4) A ved advokat B anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. For det tilfellet at anken over dommen ikke ble tillatt fremmet, anket han særskilt over sakskostnadsavgjørelsen.
- (5) Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 6. februar 2020 – HR-2020-281-U – ble anken over dommen ikke tillatt fremmet. Utvalget nektet samme dag den særskilte sakskostnadsanken fremmet, se HR-2020-282-U. A ble pålagt å betale motpartens sakskostnader for Høyesterett med 13 750 kroner.
- (6) A ved advokat Alex Borch fremsatte 6. mars 2020 begjæring om rettens fastsetting av advokat Bs godtgjøring for Høyesterett. I begjæringen er det vist til at advokat B har fakturert A totalt 274 357,50 kroner inkludert merverdiavgift for arbeidet med anke og etterfølgende prosesskriv til Høyesterett. A har prinsipielt gjort gjeldende at advokat B har bundet seg til ikke å kreve mer enn 15 000 kroner eksklusive merverdiavgift i salær for arbeidet med

ankesaken. Subsidiært har advokat B bare krav på en meget begrenset tilleggsgodtgjøring for sitt arbeid. Det må tas hensyn til at advokat B var kjent med As vanskelige økonomiske situasjon, at han ikke gav signaler om at salærkravet ville bli så høyt som det ble, og at hans arbeid har vært mangelfullt på flere punkter. A har allerede betalt 119 719 kroner til advokat B for arbeidet for Høyesterett. Dersom godtgjøringen settes lavere enn dette, bør ankeutvalget pålegge advokat B en tilbakebetalingsplikt.

(7) A har lagt ned slik påstand:

- «1. Advokat Bs godtgjøring fra A i ankesakene HR-2020-281-U og HR-2020-282-U fastsettes av Høyesteretts ankeutvalg.
2. Advokat B dømmes til å betale til A differansen mellom kr 119 719 (inkl mva) og den godtgjøringen (inkl mva) som fastsettes av Høyesteretts ankeutvalg.
3. Advokat B dømmes til å betale sakskostnader til A i forbindelse med begjæringen om fastsetting av godtgjøring.»

(8) *Advokat B* har tatt til motmæle. Han har gjort gjeldende at det er avtalt en fastpris for utarbeidelsen av selve ankeerklæringen, men ikke for hele ankesaken. Alt arbeid som er påløpt etter utarbeidelsen av anken, er fakturert etter medgått tid i samsvar med oppdragsbekreftelsen. Det korrekte salærkravet er 264 570 kroner inkludert merverdiavgift når det tas hensyn til fastprisavtalen for utarbeidelsen av ankeerklæringen. Arbeid ut over selve anken skyldes at A bad om det. De valgene advokat B tok, ligger innenfor det faglig forsvarlige, og arbeidet har ikke vært mangelfullt. Tvisteloven § 3-8 gir bare hjemmel for å fastsette prosessfullmektigens godtgjøring, ikke for å pålegge plikt til tilbakebetaling. As påstand punkt 2 må derfor avvises.

(9) Advokat B har lagt ned slik påstand:

- «1. Kravet på tilbakebetaling avvises.
2. Advokat Bs godtgjøring i sak nr. HR-2020-281 og 282-U fastsettes til et beløp fastsatt etter Høyesteretts skjønn, begrenset oppad til kr 213 496 pluss mva., dvs. kr 266 870 inkl. mva.
3. A dømmes til å betale advokat Bs saksomkostninger for Høyesteretts ankeutvalg.»

(10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at parten eller prosessfullmektigen kan be om at retten fastsetter prosessfullmektigens godtgjøring etter tvisteloven § 3-8. Første ledd slår fast at det ved fastsettingen skal tas hensyn til «de kostnader det er rimelig å pådra parten ut fra prosessoppdraget, sakens betydning og forholdet mellom parten og prosessfullmektigen».

(11) Vurderingstemaet er beskrevet slik i Rt-2011-979 avsnitt 15:

«Det følger av § 3-8 første ledd andre punktum at '[v] ed fastsettingen tas det hensyn til de kostnader det er rimelig å pådra parten ut fra prosessoppdraget, sakens betydning og forholdet mellom parten og prosessfullmektigen'. I Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 374 heter det at retten må 'ta utgangspunkt i de normer som gjelder for salærberegning, og foreta en konkret helhetsvurdering der det tas hensyn til de momenter som er nevnt i annet punktum'. I Rt-2006-927 avsnitt 18 la utvalget til grunn at '[p]rosessfullmektigen

skal ha betalt i forhold til arbeidsinnsats og de kutymer og den praksis som foreligger for beregningen av salæret. Normen i forhold til klienten er en noe annen enn hva som er nødvendige utgifter etter [tvistemålsloven] § 176'. Kjennelsen relaterer seg til tvistemålsloven § 52, men må anses å gjelde tilsvarende ved anvendelsen av tvisteloven § 3-8, jf. også Schei mfl., Tvisteloven Kommentartutgave, Bind I, side 169.»

- (12) Den tilsvarende bestemmelsen i tvistemålsloven § 52 kunne fravikes ved avtale, mens § 3-8 er ufravikelig, se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 374, Innst. O. nr. 110 (2004–2005) side 15 og Rt-2015-739. Avtalen mellom partene kan like fullt være et moment i den helhetsvurderingen som retten skal foreta. Av Rt-2015-739 følger også at det ved vurderingen etter § 3-8 normalt ikke spiller noen rolle om klienten uten forbehold har betalt prosessfullmektigens faktura.
- (13) På denne bakgrunn går ankeutvalget over til den konkrete vurderingen. Advokat B har fakturert A rundt 275 000 kroner inkludert merverdiavgift for arbeid med anke til Høyesterett og etterfølgende bistand. Spørsmålet er om salæret er rimelig sett hen til prosessoppdraget, sakens betydning og forholdet mellom partene.
- (14) Utgangspunktet er at advokat B først bisto A i forbindelse med tingrettsbehandlingen av kravet mot Hålogaland Kraft. For tingretten krevde advokat B salær med til sammen 1 022 829 kroner eksklusive merverdiavgift, når også en sak om midlertidig forføyning medregnes. I medhold av tvisteloven § 3-8 reduserte tingretten beløpet til 475 000 kroner eksklusive merverdiavgift i hovedsaken og 150 000 kroner eksklusive merverdiavgift i forføyningssaken.
- (15) A tok så kontakt med advokat B igjen etter at lagmannsrettens dom forelå, og det fremgår av kommunikasjonen at partene diskuterte om advokat B skulle gi advokatbistand i forbindelse med en anke til Høyesterett. I e-post 21. november 2019 ba advokat B om en innbetaling på 15 000 kroner til klientkonto. Han ga uttrykk for at han kunne «saken ... godt allerede», og at han var kjent med at A hadde «lite med penger». A skrev så 25. november 2019 følgende til advokat B:
- «Hei B, hvis du eventuelt skal skrive anken, lover du at du ikke vil kreve mer enn de 15 000 jeg kan forsøke å skrape sammen nå?»
- (16) Advokat B svarte senere samme dag:
- «Greit, men du må legge på moms og ankegebyr på 5 000. Betal i dag, det er veldig liten frist igjen.»
- (17) A har gjort gjeldende at partene med dette har blitt enige om en fastpris for hele ankesaken for Høyesterett. Advokat B mener på sin side at taket på 15 000 kroner med tillegg av merverdiavgift bare gjelder utarbeidelsen av selve ankeerklæringen.
- (18) Til dette bemerker ankeutvalget at de formuleringer som er valgt i e-postene, ikke gir noe klart svar. Uttrykket «skrive anken» i As e-post trekker likevel i retning av at avtalen gjaldt bistand med selve ankeerklæringen, og ikke en eventuell oppfølging etterpå. Den øvrige korrespondansen mellom partene bekrefter etter utvalgets syn denne forståelsen. Advokat B har i flere e-poster etter at anken var sendt inn, presisert at A måtte betale mer dersom han ville ha ytterligere bistand. Svarene fra A viser at han var innforstått med dette, og han foretok da også flere innbetalinger. Etter utvalgets syn kan det på denne bakgrunn ikke legges avgjørende vekt på at A også ved flere anledninger viste til fastprisavtalen, og at bakgrunnen

for avtalen var As behov for kontroll på de samlede kostnadene. Ankeutvalgets konklusjon er at fastprisavtalen bare gjelder arbeid til og med utarbeidelsen av selve ankeerklæringen.

- (19) Etter dette må utvalget vurdere størrelsen på salæret for den øvrige bistanden i saken. Det dreier seg om et temmelig begrenset prosessoppdrag. Advokat B utarbeidet tre prosesskriv på til sammen seks sider inkludert partsangivelse mv. etter at motpartens anketilsvar forelå. I det første varslet han bare at han ville komme med ytterligere merknader, mens han i de to andre trakk inn nye anførsler. Han vurderte videre motpartens anketilsvar og to prosesskriv, som samlet inneholder rundt fire sider med tekst. I tillegg har advokat B hatt en omfattende e-postutveksling med A. Enkelte dager er det sendt over ti e-poster mellom partene. Advokat B har også foretatt undersøkelser rundt de nye anførselene som ble fremsatt for Høyesterett.
- (20) I vurderingen legger ankeutvalget vekt på at advokat B kjente saken godt fra sin bistand under tingrettsbehandlingen, og at hans nødvendige arbeid for å oppdatere seg på saksutviklingen, må anses dekket under fastprisavtalen om utarbeidelse av ankeerklæringen. Omfanget av arbeidet fremstår som begrenset. De nye anførselene var ikke egnet til å øke mulighetene for at ankeutvalget ville tillate anken fremmet. Den særskilte sakskostnadsanken er ikke en gang begrunnet. En god del av e-postene mellom partene gjelder spørsmål om betaling for advokatbistanden, og advokat Bs e-poster inneholder i liten grad rettslige vurderinger. A har nok påført advokat B noe ekstra arbeid ved sine mange henvendelser. Hverken omfanget av eller innholdet i det arbeidet som advokat B har utført, kan imidlertid begrunne et salær i nærheten av det som er krevd.
- (21) Ankeutvalget er etter en helhetsvurdering kommet til at rimelig og nødvendig salær for den samlede bistanden i forbindelse med ankesaken for Høyesterett passende kan settes til 40 000 kroner inkludert merverdiavgift. Beløpet omfatter også utarbeidelsen av ankeerklæringen.
- (22) A har allerede betalt 119 719 kroner til advokat B for hans arbeid for Høyesterett. For det tilfelle at salæret settes lavere enn dette beløpet, har A bedt om at ankeutvalget pålegger advokat B tilbakebetalingsplikt.
- (23) Til dette bemerker ankeutvalget at tvisteloven § 3-8 etter ordlyden bare gir hjemmel for å fastsette prosessfullmektigens godtgjøring, ikke for å pålegge plikt til tilbakebetaling. Til sammenligning fremgår Disiplinærnemndens adgang til å pålegge tilbakebetaling av for mye betalt salær direkte av domstolloven § 227 fjerde ledd. Rettskildene gir heller ikke holdepunkter for at en adgang til å pålegge tilbakebetaling kan innfortolkes i tvisteloven § 3-8. A kan etter dette ikke få medhold i punkt 2 i påstanden.
- (24) For sakskostnadsavgjørelsen for Høyesterett kommer tvisteloven kapittel 20 til anvendelse, jf. HR-2020-1043-U avsnitt 25. Når saken som her gjelder flere krav mellom de samme partene, er det samlede utfallet avgjørende for om saken er vunnet, jf. tvisteloven § 20-2 andre ledd andre punktum. A har fått medhold i at salæret må settes betydelig ned, og tyngdepunktet i saken har ligget på salærfastsettelsen. Selv om påstanden om tilbakebetaling ikke er tatt til følge, ser ankeutvalget det slik at A har fått medhold fullt ut eller i det vesentlige, jf. tvisteloven § 20-2 andre ledd første punktum. Han har derfor krav på sakskostnader etter første ledd.
- (25) A har krevd sakskostnader med 86 400 kroner eksklusive merverdiavgift. Kravet bygger på 24 timers arbeid til en timepris på 3 600 kroner. Etter utvalgets syn overstiger kravet det

nødvendige, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd første og andre punktum. Sakskostnadene kan passende settes til 60 000 kroner inkludert merverdiavgift.

(26) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Godtgjøringen til advokat B i sak nr. 19-192176SIV-HRET og sak nr. 19-192230SIV-HRET settes til 40 000 – førtitusen – kroner.
2. As påstand punkt 2 tas ikke til følge.
3. I sakskostnader for Høyesterett betaler advokat B til A 60 000 – sekstitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av beslutningen.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)